

ALGUNS CODIS ÈTICS EMPRESARIALS:

JOHNSON & JOHNSON, IBM, FEDERAL GUIDELINES FOR SENTENCING ORGANISATIONS (1991), ELS SET PRINCIPIS DE MATSUSHITA

ÈTICA EMPRESARIAL: EL CODI ÈTIC DE JOHNSON & JOHNSON

Els codis ètics són l'expressió de la responsabilitat empresarial col·lectiva davant els consumidors i la societat que es pretén servir. Un dels més antics és el de Johnson & Johnson, empresa nord-americana del sector de la salut i la neteja corporal. Aquesta és la darrera reformulació del seu codi ètic. La recollim de Samuel Mercier: L'Éthique dans les entreprises (Paris, 1999) , p. 41-42.

EL NOSTRE CREDO

Som responsables, en primer lloc, envers els metges, les infermeres, els malalts, les mares, els pares de família de tots els qui utilitzen els nostres productes i serveis. Una preocupació constant per la qualitat ha de guiar la nostra acció per fer front a les seves necessitats. Hem d'esforçar-nos constantment a reduir els costos per tal de mantenir preus moderats. Les comandes dels nostres clients han de ser lliurades amb rapidesa i escrupolosament. Els nostres proveïdors i els nostres distribuïdors han d'obtenir de nosaltres les condicions d'un profit just.

Som responsables envers els nostres empleats homes i dones que participen de les nostres activitats al món sencer. Cadascú ha de ser considerat en tant que individu i reconegut en els seus mèrits. Han de tenir un sentiment de seguretat en el seu lloc de treball. La seva remuneració ha de ser equitativa i escaient. Tots han de poder treballar en un medi net, ordenat i sa. Hem d'estar atents a les responsabilitats familiars dels nostres empleats i fer per manera que puguin assumir-les. El nostre personal s'ha de sentir lliure per fer suggeriments i observacions. Han de ser ofertes iguals possibilitats de treball, de desenvolupament i de progrés als qui tinguin la qualificació adient. Hem d'assegurar-nos que els nostres quadres són competents i que donen mostres de justícia i d'ètica professional.

Som responsables tant envers les comunitats en què vivim i treballem com envers la comunitat mundial. Hem de ser bons ciutadans, afavorir les obres socials i caritatives i satisfer la nostra justa contribució en impostos. Hem d'encoratjar el progrés de les condicions de vida, de salut i d'educació. Hem de tenir cura dels terrenys, fàbriques i oficines que gaudim, protegint el medi ambient i els recursos naturals.

Finalment som responsables envers els nostres accionistes. L'empresa ha d'aconseguir uns beneficis equitatius. Hem de fer progressar idees noves. Cal continuar la recerca, desenvolupar programes innovadors i assumir les despeses de les nostres errades. Hem de renovar els nostres equipaments, construir noves instal·lacions i desenvolupar nous productes. Hem de constituir reserves, en previsió de temps difícils. Actuant d'acord amb aquests principis hem d'assegurar al nostre accionariat un just profit en les seves inversions.

Johnson & Johnson, 12 maig 1997

ÈTICA EMPRESARIAL ALS ESTATS UNITS: ELS PRINCIPIS FONAMENTALS DE IBM.

Els principis fonamentals de l'empresa IBM. Van ser dictats l'any 1914 per Thomas Watson –que afirmava haver-los manllevat del seu pare- i han estat constantment represos des d'aleshores. Per al fundador de l'empresa, l'èxit empresarial no depèn del model d'organització o de les aptituds dels qui la gestionen, sinó bàsicament del poder de les conviccions i de l'atractiu que aquestes tenen sobre els qui hi treballen. L'èxit empresarial depèn abans que cap altra cosa, dels valors fonamentals i de l'esperit que anima la corporació. Watson repetia sovint una frase que encara és coneguda per tota l'empresa: Per sobreviure i tenir èxit estem disposats a canviar-ho tot a IBM, excepte els nostres principis.

Els tres principis fonamentals de IBM són:

- *El respecte a l'individu: (The individual must be respected) Es tracta del respecte a la dignitat de cada col·laborador. Els conflictes han de ser dirimits amb franquesa i equitat. Cal fer tots els esforços per crear un ambient sa i estimulant, on tothom ha de ser tractat de la mateixa manera.*
- *El millor servei al client (The customer be given the best possible service) Aquesta és la voluntat que orienta la companyia a satisfer el client i orientar-lo en les vendes. La direcció cal que tingui una cura especial per tal que les seves relacions amb l'exterior estiguin presidides per la cortesia, l'exactitud i l'honestedat.*
- *La recerca de l'excel·lència (Excellence and superior performance must be pursued) Això comença per la tria dels professionals. Per fer un bon treball es necessiten homes i dones de qualitat. Això crea un ambient d'estimulació col·lectiva i una atmosfera de competició propicia per a descobrir líders.*

ÈTICA EMPRESARIAL ALS ESTATS UNITS: FEDERAL GUIDELINES FOR SENTENCING ORGANISATIONS (1991)

Als Estats Units les ètiques professionals són gairebé sempre considerades des del punt de vista jurídic. Hi ha una tendència cultural a suprimir els comportaments poc ètics, situant-los al marge de la llei. La Foreign Corrupt Practices Act (1977) va iniciar el camí per a potenciar els codis ètics no només a l'interior dels USA sinó també en relació a les actuacions de les empreses a l'estranger. A partir d'aquesta llei la corrupció d'alts funcionaris estrangers per ciutadans americans és penalment perseguible als Estats Units.

En resum la Foreign Corrupt Practices Act conté dues disposicions:

- 1.- Imposa fortes multes i penes de presó a persones compromeses en qüestions de corrupció.**
- 2.- Demana a les empreses un sistema adient de control intern anticorrupció.**

Posteriorment es van desenvolupar la Sentencing Reform Act (1984) i les Federal Guidelines for Sentencing Organisations (1991) L'esperit d'aquest text és veritablement innovador perquè posa l'accent en la prevenció per sobre de la sanció i preveu un tracte més clement si les empreses poden

demostrar que posseeixen programes efectius de prevenció i detecció de les violacions de la llei, per tant de posar l'accent en l'autoregulació.

Aquest text obliga els jutges i fiscals dels tribunals federals a prendre en compte un cert nombre de circumstàncies atenuants o agreujants quan una empresa és requerida judicialment abans de pronunciar el veredict. A la pràctica, el document ètic té un valor jurídic. De fet, amb un codi ètic l'empresa s'autoprotegeix davant comportaments il·legals (es pot estalviar de fet fins al 95 de la multa) Això ha estat força criticat perquè en la legislació sembla que disposar d'un codi ètic serveixi estalviar problemes legals a la corporació.

Segons la Federal Guidelines For Sentencing Organisations, les circumstàncies atenuants de la responsabilitat d'una corporació són quatre:

- El fet que els dirigents ignoressin l'existència de la infracció.*
- La voluntat de cooperar amb la justícia.*
- Les disposicions preses per l'empresa per posar remei als danys, castigar els culpables i prevenir la reincidència*
- L'existència d'un programa eficaç de prevenció i detecció dels delictes en el moment que s'ha comès la infracció.*

El text recomana a les organitzacions adoptar set disposicions que els permetin provar que consagren importants esforços en el camp de la prevenció i la detecció dels delictes.

- Establir principis i procediments que han de guiar els capteniments ètics.*
- Nomenar un o diversos responsables per tal de seguir l'aplicació d'aquests principis i procediments.*
- Vetllar per tal que aquests responsables siguin persones reconegudes per llur integritat personal (importància de l'exemplaritat).*
- Comunicar de manera eficaç aquests principis i procediments a tots els treballadors (organitzant sessions de formació o repartint-los publicacions que expliquin el sentit i les formes d'aplicació de les mesures que es proposen).*
- Articular mecanismes de control per tal d'animar els membres de l'organització a fer ús d'aquests principis.*
- Articular un sistema de sancions en cas de violació d'aquestes regles i procediments.*
- Després de la detecció d'un delicte, prendre mesures per tal d'evitar la reincidència.*

ÈTICA EMPRESARIAL AL JAPÓ: ELS SET PRINCIPIS DE MATSUSHITA

L'ètica empresarial japonesa està molt condicionada per la tradició cultural comunitarista japonesa d'arrel confuciana, budista i xintoista.

Per a Confuci (la doctrina del qual va introduir-se al Japó al segle VI) l'home ha de posseir quatre virtuts cardinals: caritat, lleialtat, pietat filial i educació) Aquests principis són encara vigents en aspectes com el patriotisme (lleialtat a la nació) i el paternalisme empresarial.

El Budisme desenvolupat sobretot a partir de l'escola Zen (segle XII) ensenya que el treball no és un "càstig" sinó un acte sagrat, expressió personal de la força vital. Mentre els managers occidentals posen l'accent en la innovació empresarial, els japonesos posen èmfasi en el kaizén (la millora contínua dels productes, dels mètodes de treball i dels processos de decisió).

El Xintoisme, finalment, és el fons religiós més antic del Japó: es caracteritza pel seu animisme. Destaca la centralitat de la relació emocional amb la naturalesa. És una recomanació d'adequació a la realitat concreta. El que importa és la sanció que la societat i cada un dels individus dona a les normes. No hi ha principis ètics universals, sinó estats emocionals.

L'Ètica del treball assumeix valors de la tradició com ara la lleialtat envers l'empresa, l'abnegació i la realització personal a través del treball en comú. Es posa l'accent més en les relacions de confiança que en els incentius personals, mal vistos. Així els documents sobre ètica empresarial tendeixen a posar èmfasi en la creació d'un clima convivencial, de lleialtat i de confiança que destaca tres elements: la relació de servei al client, el patriotisme i el valor del grup per sobre de l'individualisme, que les empreses japoneses copsen com un perill) com a condició per a l'harmonia social. Com es veurà al text que sintetitzem, les qualitats emocionals són molt importants.

*La filosofia del grup Matsushita es pot resumir en un paràgraf de la seva declaració d'intencions: **Assumint les nostres responsabilitats industrials hem de consagrar-nos al progrés i al desenvolupament de la societat i al benestar dels altres a través de les nostres activitats professionals, millorant així la qualitat de vida arreu del món.***

Els set principis bàsics de Matsushita són un exemple dels codis empresarials japonesos:

1.- Contribució a la societat.

Hem de captar-nos segons els Objectius empresarials, assumint les nostres responsabilitats industrials respecte a les comunitats per a les quals treballem.

2.- Equitat i Honestetat.

Hem de ser justos i honestos en totes les nostres relacions professionals així com en la nostra conducta personal. Poc importen els nostres talents i els nostres coneixements; sense integritat personal no podrem guanyar-nos ni el respecte dels altres ni el nostre, ni podrem fer progressar l'esperit d'equip.

3.- Cooperació i esperit d'equip.

Hem de posar les nostres capacitats en comú, per realitzar objectius comuns. Poc importen els nostres talents en tant que individus, perquè sense cooperació i esperit d'equip només tindrem el nom d'Empresa però no ho serem.

4.- Esforç incansable pel perfeccionament

Hem de perfeccionar constantment les nostres capacitats de contribució a la Societat a través de les nostres activitats professionals. Només mitjançant esforços constants assolirem els objectius empresarials i contribuïrem a una Pau i a una Cooperació duradora.

5.- Cortesia i Humilitat.

Hem de ser sempre atents i modestos, respectuosos amb els drets i les necessitats dels altres per tal de reforçar la qualitat de les nostres relacions socials i millorar la qualitat de vida de les nostres comunitats.

6.- Adaptació.

Constantment hem d'adaptar la nostra manera de pensar i la nostra conducta a les condicions sempre canviants del nostre entorn, tenint cura d'actuar amb harmonia amb la natura per tal d'assegurar el progrés i l'èxit dels nostres esforços.

7.- Gràtitud.

Hem d'expressar el nostre agraïment per tots els beneficis que hem rebut, confiant que aquesta actitud serà una font de joia infinita i d'energia que ens permetrà vèncer tots els obstacles que trobarem.